

Miljøprosjekt Ljanselva – viktige begivenheter fra vi startet i 1989:

Informasjon egenprodusert

- Biologiske rapporter (bunndyr, planter, trær, forurensning) Arne Andersen 1993 - 95
- Vandrehefte med informasjon om natur og kultur Arne Andersen og Asle Andresen (1995).
- En innsatspris for skoler og barnehager ble instituert etter at Miljøprosjektet mottok bydel Nordstrands kulturpris i form av et kunstverk (1996). Dette kunstverket "vandret" i flere år rundt til en rekke miljøaktive barnehager og skoler år før det ble plassert på Sagstua.
- "Rehabilitering og vern av Ljanselvassdraget – Oversikt over planer og tiltak." Tor Holtan-Hartwig og Arne Andersen (1997)
- Fisketrapputredning, Bjørn Otto Dønnum (1999)
- Video om vassdraget fra Lutvann til sjøen: "En stripe natur" (2000)
- Vandrekart: Ljanselva miljøpark (2002), nytt opplag 2003

Årlig ryddedugnad – elveadopsjon – lokalt eierskap

- Barnehager, skoler, vel, borettslag (flere hundre deltakere)
- Mengde innsamlet skrot og avfall: Opp til 5000 kg pr år.
- Fra 2004 er forsøksvis etablert ordninger med "lokalt eierskap" der skoler/barnehager sammen med velforeninger/borettslag – dels bedrifter - tar ansvar for en teig langs elva.
- Fra 2008 har dette fungert som et ordinært ledd i Ruskenaksjonen for Oslo. Samtlige skoler langs elva har nå adoptert sin del av vassdraget.

- Etter mønster fra Ljanselva søkes det nå etablert en lignende ordning med elveadopsjon/"lokalt eierskap" langs de øvrige ni vassdragene i Osloområdet.

Økonomi/samarbeidspartnere

- Ingen faste inntekter, har mottatt frivillighetsmidler fra bydelene Østensjø og Nordstrand, selger egne trykksaker, inntekter ved «åpent hus»-arrangementer på Sagstua.
- Praktisk hjelp fra Nordstrand Rotaryklubb, Ruskenaksjonen, Søndre Aker Historielag, Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten.
- Samarbeider med bydelene Søndre Nordstrand, Nordstrand og dels også Østensjø i høringssaker/reguleringssaker som gjelder bygging ved elv og bekk.

Resultater i "glanstiden" fra år 2000

- **Fisketrapp** bygd (2000) for kr. 300 000 (innsamlede midler og faglig støtte fra Vann- og avløpsetaten).
- **Vandrespill** fra den tragiske eksplosjonen i Liadalen Kruttmølle og Harald og Jonine Frølichs humanitære innsats på 1800-tallet. Uroppført år 2000.

- **Merket** og vedlikeholder **kultursti** fra sjøen til Rustadsaga (med hjelp fra Søndre Aker Historielag, Nordstrand Rotaryklubb og Friluftsetaten). Alle skiltene fornyet + flere nye på plass i 2014.

Kulturstiskilt

- **Sagdammen** ved Sagløkka på Skullerud, gjenskapt i noe redusert utgave i 2001.
- **Turparkering og opplyst løype/sti** innover mot Skullerudstua anlagt 2002.

- **Sagstua** - opplevelses- og læringscenter. (Hjelper: Nordstrand Rotaryklubb) – i drift fra 2003

Merk: Det er Friluftsetaten som har anlagt både dammen, turstien, turparkeringsplassen og Sagstua. Etaten står som eier av Sagstua. Miljøprosjekt Ljanselva disponerer og driver stedet mot en årlig leie, og låner ut stua og diverse friluftsutstyr gratis til barnehager og skoler.

Sagstua lærings- og opplevelsessenter

Det viktigste resultat i et historisk perspektiv er:

Reguleringsplan/verneplan - fra Østmarka til Bunnefjorden(!) vedtatt av Oslo bystyre juni 2003. Her er 100 meter på hver side av elva regulert dels som friområde, dels som naturvernområde.

- **Mer vann fra Nøklevann** skal sikres til Ljanselva! Konsesjon for overføring til Østensjøvannet skulle opphøre i 2013 – men er midlertidig forlenget uten ny dato. Lekkasjen til Gardermotunnelen fra Lutvannområdet - Ljanselvas kilder – er tettet.

- **Vannrensing:** Ny form for behandling av overflatevann som derved styrker vannføringen til elva er etablert: Vann fra Europaveien renses i dam under kryss E6/Nordstrandveien. Fra Åsdalsveien/ Midtåsen ledes overflatevann direkte til elva framfor å ledes til Bekkelaget renseanlegg.

- **Fuglekikker"tårn"** bygd av Bjørnholt skole vest for Gjersrudtjern.

- **Uthus på Sagløkka** for lagring av ved, redskap, undervisningsmidler mv, bygd 2004

- **Ekte Valdres-skigard** bygd av elever og lærere på Kastellet skole (2005) og videreført av Rustad skole (2006)

Elever og lærere fra Kastellet skole jubler for vel gjort jobb etter materialsamling og bygging av Valdres-skigarden.

- **Kulturbeite for hester** etablert på Sagløkka fra 2006.

- **"Vanndetektivene"**: Lagt opp til et program for vannkvalitetsmåling med 18 kartannonserte målepunkter langs Gjersrudvassdraget – en utfordring for skolene. (2007) Natur videregående skole stabiliserer elvebredden og legger ut **gytegrus** i Liadalen.

- **Turveilenke**: Friluftsetaten bygde en flott 800 meter lang **turvei** østover fra Kantarellen forbi Engersbråten (2008)

Åpning av turveien

- **Turparkeringsplassen** på Sagløkka utvidet til tredobbelt kapasitet med god hjelp fra Hafslund, i forståelse med stor velvilje fra Kreftforeningen som er grunneier (2010).

- **Akedag/vinterdag** for barn og foreldre – også med hest og slede – instituert på Sagløkka i 2009 – siden årlig aktivitet.

- **Kulturminnevern**: En arbeidsgruppe under ledelse av Lasse Heimdal har lagt fram en liste med omtale av følgende verneverdige kulturminner som vi anser bør oppnå kulturminnestatus på Byantikvarens gule liste: I tillegg til steinhvelvbroen fra 1804 som vi anser fredet, gjelder det Steindemningen vest for Trollvannene ved Gjersrud, Nedre Ljanskollen fangeleir, Kjeglebanen ved Ljabru hovedgård, Kruttverket i Liadalen, Ljansviadukten og Munkerudsaga. I påvente av offisiell vernestatus har vi tillatt å plassere disse på vår selvbestaltede «**lysegul liste**».

- **Sjørreten kommer for alvor**: Oppvandringen av sjøfisk tydelig forbedret bl.a på grunn av bedre vannføring i elva. Kommunen og fylkesmannen satser ytterligere på tiltak for å utvikle fiskelivet i vassdraget (2011).

- **Våre hjemmesider** som ble beskjedent startet opp i 2006, har nå oppnådd et omfang og en kvalitet som gjør dem til et godt og tjenlig informasjons- og administrasjonsredskap.

- **Anerkjennelser til Miljøprosjekt Ljanselva**: Vi noterer oss at bydel Nordstrand på en spesiell måte har uttrykt sin anerkjennelse for innsatsen fra Miljøprosjekt Ljanselva. I 1996 ble vårt prosjekt tildelt bydelens kulturpris. I 2007 ble miljøprosjektets leder Tor Holtan-Hartwig tildelt bydelens miljøpris.

- **Adopsjonsskoler**: Hele Ljanselva er nå dekket opp med følgende adopsjonsskoler: **Ljan skole, Hallagerbakken skole, Nordstrand skole, Munkerud skole, Mortensrud skole, Stenbråten skole, Rustad skole, Lusetjern skole, Holmlia skole, Rosenholm skole, Hauketo skole, Prinsdal skole, Bjørnholt skole, Bjørndal skole, Seterbråten skole, Klemetsrud skole, Kastellet skole, Steinerskolen Nordstrand.**